

Hoofdpuntenverslag

Klankbordgroepbijeenkomst methodebesluiten 2022
d.d. 12 oktober 2020, via Webex

Dit hoofdpuntenverslag dient gelezen te worden in combinatie met de bijbehorende presentatie.

Aanwezigen

Partij
Coteg
Energie-Nederland (E-NL)
Enexis
Gasunie Transport Services B.V.
Gazprom
Liander N.V.
Netbeheer Nederland (NBNL)
NOGEPA
RENDO
Stedin
TenneT
VEMW
Vereniging Gasopslag Nederland
Westland Infra
ACM

Agenda

1. Opening
2. Start GAW en afschrijvingsklif
3. PV Elektriciteit
4. Inkoopkosten TenneT RNB's
5. WACC
6. Rondvraag en afsluiting

1. Opening

De ACM opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De ACM licht toe dat deze vergadering bedoeld is als wettelijk vooroverleg. Vervolgens meldt zij dat er op 19 november a.s. een extra KBG-bijeenkomst is gepland.

Op dinsdag 13 oktober a.s. vindt er een expertmeeting plaats. In deze expertmeeting wil de ACM stap voor stap de berekening van de nacalculatie van volumeontwikkeling voor invoeding doorlopen. Daarna zal de ACM kort bespreken hoe zij voornemens is de Samengestelde Output (SO) in de berekening van de PV elektriciteit te corrigeren voor invoeding. Tot slot wil de ACM met de experts van gedachten wisselen over de wijze waarop de afschrijvingsklif verwerkt wordt in de PV en maatstaf.

2. Start-GAW en afschrijvingsklif

De ACM licht toe hoe zij om wil gaan met de afschrijvingsklif. NBNL geeft aan dat in de presentatie staat dat de regionale netbeheerders een volledige vergoeding hebben ontvangen voor de efficiënte kosten die samenhangen met de activa die deel uitmaken van de start-GAW. De regionale netbeheerders zijn het hier niet mee eens en geven aan dat er geen sprake is van een volledige vergoeding. Volgens de netbeheerders is er sprake van een structurele onderdekking die wordt veroorzaakt door de vergoeding van de start-GAW per ultimo boekjaar. Bij een correctie van de begin- of eindinkomsten wordt deze onderdekking groter. NBNL geeft aan dat iedereen de afschrijvingsklif kent en dat hier ook sprake is van een correctie voor jaarlagen. Zij hoopt in de expertmeeting te zien hoe de correctie wordt uitgevoerd. Daarnaast vraagt zij zich af of de ACM rekening zal houden met het stijgende investeringsniveau. Als de ACM kosten uit de kostenbasis haalt, dan dienen er ook kosten voor deze stijgende investeringen te worden meegenomen.

- De ACM geeft aan te noteren dat de regionale netbeheerders een structurele onderdekking ervaren vanwege de ultimo kosten. Wat het stijgende investeringsniveau betreft, is er geen relatie tot de afschrijvingsklif en de start-GAW. Het belangrijkste deel van de kosten van de start-GAW, namelijk de afschrijvingskosten, zijn volledig vergoed. De ACM begrijpt van de netbeheerders dat dit mogelijk voor de vermogenskosten niet het geval is. In de afgelopen reguleringsperiodes was de methode echter ook al dat de kosten per ultimo boekjaar worden berekend. De ACM begrijpt daarom de relevantie van dit punt niet.

RENDO geeft aan voor dit onderwerp specifiek voor haarzelf te spreken. RENDO merkt op dat het feit dat de afschrijvingskosten per definitie vergoed zouden zijn in twijfel kan worden getrokken. Bij de start van de regulering was RENDO nog geen onderdeel van de vergelijkingsgroep. Daarnaast merkt zij op dat de afschrijvingsklif voor RENDO in 2020 plaatsvindt. In de nieuwe reguleringsperiode is de start-GAW er voor haar dus uit. Er hoeft daarom niet voor gecorrigeerd te worden. Voor de PV geeft RENDO aan dat kostenontwikkeling inclusief de afschrijvingsklif wel het patroon is geweest voor de kosten van RENDO en de GAW. Zij is het er daarom niet mee eens deze te corrigeren. Zij vraagt zich af waarom er voor de start-GAW in dit geval wel een correctie wordt toegepast, maar voor andere afschrijvingen niet. De netbeheerders activeren elk jaar en voor al deze investeringen is er een moment dat de afschrijvingen wegvallen.

- De ACM vraagt om verduidelijking. Om welke correctie gaat dit precies?

RENDO geeft aan dat dit om de correctie voor de start-GAW gaat. Zij vraagt zich af waarom er gecorrigeerd zou moeten worden.

- De ACM geeft aan dat voor de maatstaf de peiljaren 2018 tot en met 2020 gelden. Dit betekent, dat de start-GAW in 2018 en 2019 in de kostenbasis van RENDO zit. In de nieuwe reguleringsperiode zullen de kosten van de start-GAW voor RENDO niet aanwezig zijn. Om deze reden corrigeert de ACM de kostenbasis van 2018 en 2019 voor deze kosten.

RENDO geeft aan het daar niet mee eens te zijn, omdat er in andere gevallen ook geen kosten uit de regulering worden gehaald.

- De ACM geeft aan dat voor de start-GAW geldt dat de kosten in de afgelopen reguleringsperiodes volledig tot vergoeding zijn gekomen.

RENDO geeft aan dat dit een discussie is die op de expertmeeting moet plaatsvinden. Het betreft een kostenschattting, waar nieuwe investeringen niets mee te maken hebben. Zij geeft aan het een aparte keuze te vinden om de kostenbasis te verlagen. Een deel van de assets zijn vervangen of zullen worden vervangen. Daar heeft zij dan geen compensatie voor ontvangen. Vanuit de doorlopende activa wordt ervan uitgegaan dat er iets voor terugkomt. Wanneer nieuwe investeringen bij de activabasis opgeteld zouden worden, kan RENDO zich voorstellen dat oude activawaarden uit de activabasis worden geschoond. Wanneer dit niet het geval is, ziet zij geen reden om hiervoor te corrigeren.

- De ACM geeft aan dat er gedurende de afgelopen reguleringsperiodes al vervangingsinvesteringen voor de start-GAW hebben plaatsgevonden. Dit leidt tot een stijging van de kosten per eenheid output. Het effect van vervangingsinvesteringen wordt daarmee al in de PV gemeten. Door toepassing van de PV houdt de ACM dus al rekening met kosten van vervangingsinvesteringen.

De ACM vraagt of de regionale netbeheerders het punt van de afschrijvingsklif herkennen. In de KBG-bijeenkomst van 25 mei 2020 hadden de regionale netbeheerders aangegeven dit te herkennen.

RENDO geeft aan dat zij destijds uitging van een systematiek van doorrollen en bijschatten. In dat geval zou er een eindschatting zijn voor een nieuwe GAW en zou een correctie op zijn plek zijn. Wanneer alleen historische kosten als schatter worden gebruikt, zou zij geen correctie verwachten.

De ACM vraagt hoe zij de conclusie van NBNL uit de KBG-bijeenkomst van 25 mei 2020 moet interpreteren.

Enexis geeft aan het eens te zijn met de opmerking van RENDO over doorrollen en bijschatten.

Stedin geeft aan het daar ook mee eens te zijn.

- De ACM geeft aan het niet eens te zijn met de stelling van de RNB's dat er geen correctie nodig is. Vanuit eerdere KBG-bijeenkomsten was de ACM in de veronderstelling dat de regionale netbeheerders het hiermee eens waren. Dit is een punt waarop de ACM en de netbeheerders van mening verschillen. De huidige systematiek zou volgens de ACM tot een dubbele vergoeding van de kosten van de start-GAW leiden. Om die reden acht de ACM een correctie noodzakelijk. Wat de punten van NBNL over de structurele onderdekking betreft, is de huidige status quo de kosten mee te nemen ultimo boekjaar.

Liander geeft aan het met RENDO eens te zijn. Als er niet wordt doorgerold, valt de daarmee veronderstelde reparatie weg voor toekomstige vervangingsinvesteringen. Het andere punt is dat de ACM een half jaar vermogenskosten structureel mist. Dit is inderdaad iets waar de netbeheerders laatst op zijn geattendeerd. Om te zeggen dat daarmee niets wordt gedaan, omdat daarover al een keuze is gemaakt in vorige reguleringsperiodes, lijkt Liander vreemd. Dit zou betekenen dat een fout in de regulering niet kan worden gerepareerd.

Enexis geeft aan dat zij niets heeft toe te voegen aan de opmerking van Liander.

De gedachte die in de KBG-bijeenkomst van 25 mei 2020 is ontstaan, hangt nauw samen met de veronderstelling dat er voor de kapitaalkosten zou worden gewerkt met doorrollen en bijschatten. Als dit niet gebeurt, denkt Enexis dat er een relatie gelegd moet worden tussen de afschrijvingsklif en nieuwe investeringen. De ACM verzoekt de regionale netbeheerders om met betrekking tot vermogenskosten die niet volledig zijn vergoed in meer detail toe te lichten waar hun punt op gebaseerd is, zodat dit voor de alle KBG-leden duidelijk is.

RENDO geeft aan dat het klopt dat er in het verleden eerder is gesproken over vermogenskosten ultimo boekjaar. In relatie tot de start-GAW is dit echter nooit eerder besproken. In dit kader hebben de regionale netbeheerders het nu aan de orde gesteld. De ACM veronderstelt dat de netbeheerders een volledige vergoeding hebben ontvangen, maar de RNB's zijn het hier niet mee eens.

3. PV Elektriciteit

De ACM licht toe welke problemen zij ziet bij het vaststellen van de PV. NBNL geeft aan dat de PV inderdaad een goede inschatting dient te zijn van de efficiënte kosten van de komende reguleringsperiode. NBNL geeft aan dat voor de komende reguleringsperiode geldt dat de kosten stijgen en de output niet. Zij vraagt zich af in hoeverre de historische kostenontwikkeling representatief is voor de toekomst. De investeringen stijgen zonder dat de output stijgt.

- De ACM geeft aan dat de veronderstelde stijgende verhouding tussen kosten en output eerder is aangekaart door de regionale netbeheerders. Zij heeft de netbeheerders meerdere malen de kans geboden om dit punt te concretiseren. De ACM heeft als reactie daarop geen bruikbare informatie ontvangen. Zij ziet daarom, zoals reeds eerder toegelicht, geen aanleiding om het onderwerp binnen de PV op te pakken. De ACM licht daarnaast toe dat de kosten die worden gemaakt voor investeringen in de kostenbasis terecht komen. Zij plaatst deze kanttekening omdat eerder is aangegeven door de RNB's dat de investeringen niet tot een vergoeding zouden leiden.

Liander geeft aan dat het bekend is dat de kosten sneller zullen stijgen dan de output. Zij benadrukt dat het gaat om de methode als geheel. Liander betreft hierin de nominale versus reële WACC. Zij vraagt zich af hoeveel ruimte netbeheerders hebben om tegenvallers in exploitatie op te vangen. Liander geeft aan dat de ACM suggereert dat dit onderwerp tijdens vorige KBG-bijeenkomst al is behandeld, maar zij is van mening dat de ACM en de netbeheerders nog midden in deze discussie staan.

- De ACM geeft aan dat zij dit onderwerp meerdere keren voorbij heeft horen komen. Zij ontkent noch bevestigt dat een stijgende verhouding tussen kosten en output een feit is. Zij vraagt de regionale netbeheerders concreet te maken waar het precies mis gaat in de regulering. Tot nu toe heeft de ACM van de netbeheerders hiervoor geen duidelijke onderbouwing gekregen die concreet genoeg is om het in de regulering op te pakken. De ACM geeft aan het niet realistisch te achten dat zij en de netbeheerders nog midden in deze discussie staan. Op dit moment in de voorbereiding is er niet veel tijd meer, omdat alle inhoudelijke keuzes voor het ontwerpbesluit vóór december 2020 moeten worden gemaakt.

Liander geeft aan teleurgesteld te zijn. Zij geeft vervolgens aan duidelijk gemaakt te hebben hoe de exploitatie zich ontwikkelt op het moment dat er niets wordt gedaan aan de methode. Namens de netbeheerders zijn er destijds informele slides aangeleverd en heeft Liander geprobeerd deze slides concreet te maken. Wanneer het nodig is, wil zij meer informatie aanleveren.

- De ACM geeft aan de reactie van Liander te begrijpen. Zij herkent de uitdaging waar de netbeheerders voor staan. Wanneer een probleem binnen de regulering kan worden opgelost, gaat de ACM hiermee aan de slag. Dit geldt bijvoorbeeld voor groei DCO en inkoopkosten transport.

Voor deze onderwerpen geldt dat de huidige methode die de ACM hanteert niet meer past. Het stijgende investeringsniveau is eerder door de regionale netbeheerders opgebracht. Vanuit dit stijgende investeringsniveau is er mogelijk een behoefte aan meer eigen vermogen. De ACM ziet op dit punt geen rol voor de regulering. De ACM geeft aan de bal bij de regionale netbeheerders te leggen wat betreft de gesprekken over de problemen die de netbeheerders zien. De ACM ziet niet hoe zij binnen de kaders van de huidige regulering een wijziging hiervoor aan dient te brengen, naast de wijzigingen die nu zijn voorgesteld voor groei DCO en inkoopkosten transport. Zij heeft het idee dat deze wijzigingen niet door de netbeheerders worden erkend. Als de RNB's daarnaast nog problemen zien die door de regulering worden veroorzaakt en niet worden opgelost door de reeds voorgenomen wijzigingen (met name de veronderstelde stijgende verhouding tussen kosten en output), dan dienen zij dit zoals reeds gezegd concreet te onderbouwen.

Liander geeft aan dat dit een belangrijk punt is en erkent dat de ACM een aantal punten juist heeft opgepakt. Zij benadrukt dat het om de regulering als geheel gaat en noemt hierbij de reële WACC, congestiekosten en stijgende investeringslasten. De kapitaalkosten zullen harder stijgen dan de output. Bij de voorgenomen lage WACC kunnen de netbeheerders de groei in kosten, de nominale vermogenskosten, niet opvangen. De methode moet volgens Liander robuust zijn om problemen te voorkomen.

- De ACM geeft aan dat zij wijzigingen in de methode voorstelt vanwege een aantal ontwikkelingen, waar de methode onvoldoende rekening mee houdt. Het beeld dat de ACM niet acteert op ontwikkelingen wil zij hiermee rechtzetten. Bij groei DCO en inkoopkosten transport worden grote stappen gezet. De ACM geeft verder aan dat de RNB's dienen te concretiseren tegenover welke investeringen geen extra output staat. Wanneer de ACM geen nadere onderbouwing ontvangt van de netbeheerders, ziet zij geen aanleiding om de methode op dit punt te wijzigen.

Liander geeft aan erkentelijk te zijn voor de maatregelen die de ACM van plan is om te nemen. Voor het concretiseren hebben de regionale netbeheerders een indicatief bedrag genoemd voor de congestieproblematiek. Desgewenst kunnen de netbeheerders dit meer handen en voeten geven.

E-NL vraagt wat nu precies het probleem is. Is het probleem meer kosten of maakt dit op de lange termijn niet uit. Wat de congestiekosten betreft, zou dit een prikkel kunnen zijn om congestie te vermijden.

Liander geeft aan dat de kosten harder stijgen dan de inkomsten. Indien Liander niet voldoet aan de ratio's, wat betekent dat dan voor de kosten die zij maakt. Een negatief exploitatieresultaat is niet wenselijk.

E-NL geeft aan dat een negatief exploitatieresultaat misschien vreemd is maar niet per se een probleem. Wanneer er meer kosten voor de regionale netbeheerders zijn vanwege negatieve ratio's begrijpt zij dat dit een probleem is.

Liander geeft aan dat de netbeheerders worden geacht voldoende eigen vermogen te hebben. Aandeelhouders zijn bereid om eigen vermogen ter beschikking te stellen. De vraag is hoe erg het is wanneer een slechter resultaat wordt behaald. In dat geval zouden de netbeheerders met de ACM moeten bespreken hoe zij aankijkt tegen de situatie dat de netbeheerders niet aan de wettelijke eisen voor de ratio's voldoen. Liander geeft aan dat dit sterk samenhangt met de reële WACC. Wat betreft de prikkel voor de congestiekosten heeft E-NL gelijk.

Wanneer de congestiekosten exact worden vergoed, valt inderdaad de prikkel weg om een goede afweging te maken tussen netverzwaring en congestiemanagement. Bij de vergoeding hiervan dient hiermee rekening te worden gehouden.

E-NL geeft aan dat congestie niet voor zou moeten komen. Congestiekosten kunnen hiervoor een prikkel zijn.

Liander geeft aan dat in een aantal gevallen congestie onvermijdelijk is. De netbeheerders moeten inderdaad hun best doen om congestie te voorkomen. In het noorden van het land kan dit echter niet worden voorkomen. Zij geeft aan dat de netbeheerders er tegen bestand willen zijn wanneer congestiekosten buiten de invloedssfeer van de netbeheerders tot een hoog bedrag leiden.

Liander geeft aan dat de nominale WACC nog mist in het rijtje met onderwerpen voor de PV.

- De ACM geeft aan dat dit onderwerp binnen de PV nog opgepakt zal worden als gekozen zou worden voor een nominale WACC. Op dit moment lijkt de keuze niet die kant op te vallen, en is het onderwerp daarom niet opgenomen in het rijtje met onderwerpen voor de PV.

NBNL geeft aan dat de regionale netbeheerders zich afvragen of de ontwikkeling vanaf 2004 representatief is voor de energietransitie. Zij vraagt zich af of de ACM de investeringsplannen van de netbeheerders mee kan nemen in het vaststellen van de PV. NBNL verzoekt de ACM om het voorstel te vergelijken met de investeringsplannen.

- De ACM geeft aan de reactie van NBNL niet te kunnen plaatsen en vraagt om haar verzoek te concretiseren.

RENDO geeft aan dat de ACM nu vanuit de methode een eindschatting krijgt voor de PV. De vraag vanuit de regionale netbeheerders is of die eindschatting getoetst kan worden op basis van de investeringsbedragen die in het investeringsplan zijn opgenomen. Wanneer het verschil groot is, zou de conclusie zijn dat de PV niet representatief is voor de toekomst.

- De ACM geeft aan dat de investeringsbedragen die de netbeheerders hebben opgegeven tot 2022 zijn en vraagt zich af hoe zij de PV hieraan zou kunnen toetsen voor de komende reguleringsperiode. Daarnaast zijn de bedragen in de investeringsplannen niet door de ACM getoetst. Het onderwerp investeringsplannen is eerder als apart agendapunt tijdens een KBG-bijeenkomst gepresenteerd. Het standpunt van de ACM toen was dat zij niet van plan is om de cijfers uit het investeringsplan te gebruiken.

RENDO geeft aan dat op basis van de huidige methode de eindinkomsten worden ingeschat en op basis hiervan de jaarlijkse investeringsbedragen. Zij vraagt om deze jaarlijkse investeringen te vergelijken met de investeringsplannen.

- De ACM geeft aan eerder de relatie REG2022 en investeringsplannen besproken te hebben. De belangrijkste conclusie is dat de regionale netbeheerders tariefregulering hebben in plaats van omzetregulering. Dit betekent dat de ACM geen schatting van de precieze kosten vaststelt, maar een schatting van kosten per eenheid output. Wat de ACM dan ook nodig heeft om de PV te kunnen vergelijken met de investeringsplannen, zijn outputplannen. Alleen in dat geval kan er worden gekeken naar de kosten per eenheid output. Op basis van enkel de ontwikkeling in de kosten kan er geen conclusie worden getrokken.

RENDO geeft aan dat de toegestane inkomsten dienen ter dekking van de kosten. De ACM stelt toegestane inkomsten vast en tracht hiermee inkomsten vast te stellen op het kostenniveau.

- De ACM geeft aan dat hier een fundamenteel verschil van inzicht is. De totale inkomsten zijn geen toegestane inkomsten. De regionale netbeheerders kunnen meer of minder inkomsten realiseren wanneer de output toe- of afneemt.

De totale inkomsten kunnen niet worden vergeleken met kosten. De ACM houdt de rekenvolumes over de jaren van een reguleringsperiode constant. De totale inkomsten kunnen vanwege de output verschillen van de gerealiseerde inkomsten. De ACM reguleert de regionale netbeheerders via tariefregulering.

Liander geeft aan te weten dat er geen toegestane inkomsten worden vastgesteld. Zij geeft aan dat het gaat om de extrapolatie van de kosten per eenheid output. De afgelopen twintig jaar volstond deze extrapolatie. Door de kostenontwikkeling van de energietransitie is de extrapolatie niet langer representatief. Er zijn kostenontwikkelingen zonder output en de investeringen stijgen harder dan in de methode ligt besloten.

- De ACM vraagt of de regionale netbeheerders dan ook een output plan zullen maken.

Liander geeft aan dat de kosten sneller stijgen dan de output. Dit geldt bijvoorbeeld voor laadpalen. Zij geeft aan een robuuste methode te willen hebben waarbij wordt voorkomen dat voor elke aparte ontwikkeling een apart instrument nodig is.

- De ACM geeft aan dat de regionale netbeheerders het juist eens zijn met aparte instrumenten die de ACM heeft voorgesteld.

Liander geeft aan dat de methode moet worden beschouwd als geheel en dat de werkelijke opbrengsten niet schrikbarend af dienen te wijken van de werkelijke kosten.

Liander geeft vervolgens aan dat de regionale netbeheerders bang zijn dat de kosten per eenheid output sterker stijgen dan de afgelopen twintig jaar door additionele investeringen en exploitatie. Dit geldt bijvoorbeeld voor verzwaringen van aansluitingen.

De ACM vraagt of dan het standpunt van de netbeheerders is dat de meetperiode voor de PV te lang is.

De ACM vraagt vervolgens of zij uit de voorgaande discussie kan concluderen dat de netbeheerders twijfelen of de kosten uit het verleden nog representatief zijn voor de toekomst. Als er een volledige trendbreuk is zoals de RNB's stellen, dan is het verleden niet representatief voor de toekomst. Een alternatieve invulling voor de productiviteitsverandering is bijvoorbeeld de frontier shift, zoals de ACM vaststelt voor de landelijke netbeheerders.

Liander geeft aan dat dit klopt en vraagt wat de basis is van een frontier shift. Wat de regionale netbeheerders aangeven, is dat zij hogere kosten per eenheid output voorzien die voor de regionale netbeheerders niet volledig tot een vergoeding leiden. In de kapitaalkosten en exploitatiekosten missen de RNB's in dit geval de dekking voor die kosten.

RENDO geeft aan dat een frontier shift ook is gebaseerd op historische kosten. De vraag is of de historische kosten representatief zijn voor de toekomst. Zij beantwoordt deze vraag ontkennend. Bij de PV-meting gaat het erom dat de kostenontwikkeling wordt geprojecteerd op de toekomst. RENDO voorziet een trendbreuk voor de ontwikkeling van de kosten.

Liander bevestigt de stelling van RENDO. Liander geeft aan dat de totale inkomsten voldoende moeten passen bij wat er in werkelijkheid gaat gebeuren. De methode dient als geheel beschouwd te worden.

- De ACM geeft aan dat zij een methode vast moet stellen. De methode gaat over de details. Zij kan niet de kosten per eenheid output verhogen zonder dit ergens op te baseren.

Liander geeft aan dit te begrijpen. Zij geeft aan dat de methode op moet tellen tot iets robuusts. Zij stelt een periode van drie jaar voor, voor het bepalen van de PV of frontier shift.

Stedin geeft aan dat de ACM en de netbeheerders nu nadenken of het verleden representatief is voor de toekomst. Stedin stelt voor de werkelijke kostenontwikkeling gedurende de reguleringsperiode vast te stellen en vervolgens voor- en nacalculatie toe te passen. Dit kan nog steeds op sectorniveau.

- De ACM geeft aan dat de wet reeds de mogelijkheid biedt voor nacalculatie als dat achteraf nodig blijkt te zijn. Of vraagt Stedin om een explicietere mogelijkheid tot nacalculatie?

Stedin geeft aan dat dit explicieter kan.

NBNL geeft aan nog geen standpunt te hebben ten aanzien van het onderwerp groei DCO in de PV-meting en wil eerst de invulling hiervan zien. Zij hoopt in de expertmeeting van 13 oktober a.s. meer inzicht te krijgen.

- De ACM geeft aan dat inhoudelijke standpunten tijdens de KBG-bijeenkomst dienen te worden besproken. Een expertmeeting is daarvoor niet het juiste gremium.

Westland Infra wil meegeven dat het gaat om ingroei van DCO, niet om DCO totaal. Het probleem is dat er nieuwe aansluitingen komen met mogelijk veel teruglevering. In het rekenvoorbeeld wordt de hele populatie meegenomen, niet zozeer de nieuwe DCO. Westland Infra vraagt of het beperkt kan blijven tot de nieuwe DCO. Zij geeft aan dat het ook om ingroei is begonnen.

- De ACM geeft aan dat de correctie ziet op nieuwe en bestaande aansluitingen bij de berekening van de PV.

Westland Infra geeft aan dat het probleem niet de bestaande, maar de nieuwe DCO is.

- De ACM geeft aan dat wat zij bij de nacalculatie beoogt, is dat de stijging van DCO of daling ten opzichte van hetgeen zij heeft geschat tot uiting komt. Hoe dat precies gaat, wordt besproken tijdens de expertmeeting van 13 oktober a.s. Eerder heeft de ACM gezegd dat de PV-meting groei DCO ondervangt. Gegeven het feit dat zij groei DCO nu gaat nacalculeren, dient de PV-meting hiermee in lijn gebracht te worden. Daarop wordt nu reactie gevraagd.

Westland Infra benadrukt dat het gaat om ingroei DCO, niet om groei DCO. Zij ziet ingroei als nieuwe aansluitingen die erbij komen. Niet als een volumestijging of -daling op bestaande aansluitingen.

Liander sluit zich bij het standpunt van Westland Infra aan. Liander is het eens met de ACM dat een dubbeltelling gecorrigeerd dient te worden, maar dit betekent, dat naar de details gekeken wordt. Zij geeft aan dat dit meegenomen kan worden in het geheel.

- De ACM geeft aan dat er in de methode naar details moet worden gekeken. Zij geeft vervolgens aan dat de netbeheerders dit in andere gevallen ook doen. Zij geeft aan dat de productiviteitsverandering de ontwikkeling bepaalt van 2021 naar 2026. De groei is die ontwikkeling. Dit is wat de ACM voorstelt om te corrigeren. Met de correctie die de ACM voor ogen heeft, zitten de ACM en de regionale netbeheerders wellicht dichterbij elkaar dan nu lijkt.

Liander geeft aan dat bij de nacalculatie een gedeelte gecorrigeerd wordt voor hetgeen reeds vergoed door de reguliere toename van afgenomen capaciteit. Liander geeft aan dat de ACM goed moet kijken of hiermee iets wordt gecorrigeerd waardoor de nacalculatie anders moet. Liander geeft aan nog niet te zien hoe dit in praktijk gaat.

4. Inkoopkosten TenneT RNB's

De ACM presenteert de slides en vraagt de KBG-leden wat zij vinden van het verplaatsen van de schatting naar het tarievenbesluit.

NBNL geeft aan dat de regionale netbeheerders het eens zijn met het voorstel.

TenneT merkt op dat zij bereid is om ieder jaar in augustus een schatting geven van wat de tarieven gaan zijn. Een dergelijke schatting maakt zij toch al, het is geen punt om dat ook met de regionale netbeheerders te delen.

- De ACM merkt op dat het prettig is al een reactie van TenneT te krijgen. Een van de punten die de ACM nu wil bespreken, is immers de beschikbaarheid van gegevens. Zij onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om inkoopkosten transport vorm te geven in de tarievenbesluiten. De ACM verwijst voor de beschikbaarheid van de gegevens en de opties die daar voor een aangepaste schatting uit resulteren naar de gepresenteerde slides.

De ACM spreekt haar voorkeur uit voor de tweede optie vanwege de substantiële verbetering van de schatting en de minste nadelen in de toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. De ACM hoort graag de mening van de KBG-leden.

NBNL geeft aan dat de voorkeur van de regionale netbeheerders uitgaat naar de derde optie. De derde optie komt volgens haar het dichtst in de buurt van de werkelijke situatie en behoeft geen voorfinanciering door de regionale netbeheerders.

- De ACM is bij de voorbereiding van deze opties uitgegaan van problemen in de uitvoering. De ACM vraagt NBNL of de netbeheerders vanwege hun voorkeur voor optie drie, van mening zijn dat deze uitvoeringsproblemen er niet of maar in beperkte mate zijn.

NBNL bevestigt dat de netbeheerders geen problemen voorzien in de uitvoering.

VEMW merkt op dat het vooral van belang is dat de omvang van de nacalculatie kan afnemen. Zij spreekt verder geen voorkeur uit en steunt in principe de voorgelegde opties. Indien de ACM een voorkeur heeft voor optie twee, dan kan VEMW hier in principe mee leven.

Enexis geeft aan een voorkeur voor optie drie te hebben, omdat onder deze derde optie is het verschil tussen kosten en opbrengsten het kleinst is. Enexis geeft ook aan dat een combinatie van optie twee en drie mogelijk een alternatief is.

- De ACM geeft aan dat optie drie wat haar betreft niet van tafel is. Als de uitvoering en de toepasbaarheid op inkoopkosten bij bovenliggende RNB's niet als probleem wordt gezien bij de netbeheerders, kan zij optie drie heroverwegen.

E-NL merkt op dat het een helder overzicht is en kan zich vinden in de voorkeursoplossing. Zij snapt de overwegingen van de ACM.

Liander merkt op dat zij ook een voorkeur heeft voor optie drie. De voorcalculatie kan zo hoog zijn dat de tweede oplossing het probleem van voorfinanciering niet oplost. Zij herhaalt dat dit onderwerp ook in het geheel moet worden bekeken. Met het voorstel van de ACM wordt een van de onzekere factoren opgelost, en optie drie geeft daar de beste invulling aan.

RENDO heeft inkoopkosten transport bij een bovenliggende RNB. Zij geeft aan neutraal te staan in deze opties, omdat zij tot nu toe alleen maar negatieve nacalculaties heeft gehad.

Coteg sluit zich bij de opmerking van RENDO aan.

Liander vraagt aan VEMW en E-NL hoe zij tegen optie drie aankijken. Zij vraagt of de ACM ook haar voorkeur voor de derde optie zou willen uitspreken.

E-NL merkt op dat het resultaat van beide opties momenteel niet goed in te schatten is. Zij geeft aan dat zij er neutraal in staat en vertrouwt erop dat de ACM daar een goede inschatting over kan maken.

VEMW sluit zich bij de opmerkingen van E-NL aan. Zij merkt wel op dat zij als risico ziet dat een berekening op basis van een voorlopige inschatting nog kan afwijken van de daadwerkelijke kosten. VEMW kan de derde optie wel steunen indien de nacalculatie betrouwbaar kleiner wordt gemaakt.

- De ACM merkt op dat naar verwachting de kleinste nacalculatie uit de derde optie zou volgen. Hoewel er minder zekerheid is in een voorlopig tarievenvoorstel, leidt dit naar verwachting wel tot de beste schatting van de kosten in datzelfde jaar. De derde optie is daarmee zeker niet van tafel.

Liander vult aan dat er in de tarievenronde van 2021 een stap is ingebouwd in het geval het voorlopige tarievenvoorstel van TenneT sterk zou afwijken van het definitieve voorstel. Bij een grote afwijking krijgen RNB's twee weken de tijd om een nieuw tarievenvoorstel in te dienen. Dit beperkt daarom ook de nacalculatie. Deze stap was overigens dit jaar niet nodig.

TenneT geeft aan dat zij ten behoeve van het proces graag tijdig hoort wat er beslist wordt en geeft aan wel te verwachten dat, als voor optie drie wordt gekozen, er in haar tarievenproces voldoende ruimte is voor het aanleveren van een voorlopig tarievenvoorstel.

5. WACC

Planning

De ACM licht de planning toe. Brattle doet momenteel onderzoek naar de gevolgen van de energietransitie voor de WACC. De resultaten van het onderzoek worden op 30 november a.s. in de KBG-bijeenkomst besproken.

Enexis doet het verzoek of Brattle de relatie tussen de energietransitie en de gearing van de netbeheerders in het onderzoek wil betrekken. Dit verzoek geldt met name voor de RNB's. De gearing zal volgens Enexis stijgen, waardoor de ratio funds from operations (FFO) / net debt zal dalen. Dit kan gevolgen hebben voor de credit rating van de netbeheerders.

TenneT haakt hierop in en licht toe dat de FFO daalt doordat de nieuwe WACC lager is dan de WACC in de huidige methodebesluiten, en dat de schuld stijgt doordat er meer geleend moet worden. Door beide effecten zal de genoemde ratio dalen.

- De ACM noteert dit punt en zegt toe dit punt met Brattle te bespreken en ook zelf nog verder hierover na te denken.

TenneT benoemt ten eerste de analyse over quantitative easing (QE) van prof. Teulings en vraagt de ACM of de WACC volgens de ACM te laag is vastgesteld. Ten tweede heeft TenneT een vraag over de looptijden. Door de hoge investeringen is TenneT langdurig cashflow negatief. Dit betekent, dat zij ieder jaar weer extra moet lenen. Als dan ook oude leningen met een looptijd van tien jaar

geherfinancierd moeten worden, moet wel erg veel geld uit de markt gehaald worden. TenneT heeft daarom recent ook een aantal keer leningen met een looptijd van vijftien jaar genomen. Zij vraagt of Brattle hiernaar kan kijken.

- De ACM reageert op het eerste punt van TenneT en verwijst naar het ontwerpmethodebesluit van GTS. Netbeheerders hebben gevraagd om een correctie voor QE en om de toepassing van de total market return (TMR) benadering voor de bepaling van de equity risk premium (ERP). In het ontwerpmethodebesluit van GTS heeft de ACM aangegeven dat zij geen aanpassing zal doen voor QE en ook de TMR-benadering niet zal toepassen. De ACM heeft niet de verwachting dat deze conclusies zullen wijzigen, afgezien van eventuele punten die nog uit de formele zienswijzen naar voren kunnen komen. In reactie op het punt van TenneT over de looptijden vraagt de ACM of TenneT van mening is dat het trapjesmodel van langere looptijden uit zou moeten gaan.

TenneT geeft aan dat zij een aantal leningen heeft afgesloten met een looptijd van langer dan tien jaar, maar dat niet systematisch sprake is van looptijden langer dan tien jaar. Een overzicht van de looptijden van de leningen is in het jaarverslag te vinden. Zij vraagt opnieuw of Brattle het met het standpunt van TenneT eens is en of zij dit verder kunnen onderzoeken. TenneT heeft namelijk bewust langere looptijden afgesloten, maar dit ziet zij niet terug in de regulering.

- De ACM noteert de reactie van TenneT en geeft aan dat zij hierover na zal denken.

Trapjesmodel Net op Zee

Als eerste geeft TenneT aan het logisch te vinden dat 2013 en 2014 niet zijn meegenomen, maar vraagt de ACM waarom zij het jaar 2015 niet meeneemt. Als tweede geeft TenneT aan het vreemd te vinden dat de WACC bestaand vermogen voor het net op zee de laagste WACC zou worden in vergelijking met de WACC bestaand vermogen van land en de regionale netbeheerders. Zij vindt dit vreemd, omdat juist bij net op zee TenneT voor een grote uitdaging staat. Daarom is TenneT vooral voor net op zee benieuwd wat er uit het onderzoek naar de energietransitie van Brattle komt. Verder komt het voorstel logisch over.

- De ACM geeft aan dat de investeringen in 2015 en 2016 niet gesplitst beschikbaar zijn, maar dat het geïnvesteerd bedrag in deze twee jaren samen een dermate klein deel in het totaal van de investeringen voor net op zee tot en met 2020 is dat een jaarlaag voor 2015 niet te rechtvaardigen is. Wat betreft het twee punt geeft de ACM aan dat TenneT in recente jaren (vanaf 2015) is gaan investeren voor het net op zee. Die investeringen zijn dus recenter gefinancierd dan de investeringen van land en de RNB's. Als de rente daalt betekent dit dat deze investeringen goedkoper gefinancierd konden worden dan als die investeringen al eerder hadden plaatsgevonden. Dus dan is het niet vreemd als de WACC bestaand vermogen voor Net op Zee lager zou uitkomen dan voor de andere domeinen.

TenneT neemt aan dat wat de ACM aangeeft klopt en zal dit intern nog nagaan.

- De ACM geeft in reactie op de tweede vraag van TenneT aan dat zij met Brattle zal spreken over de looptijd van leningen. De ACM vraagt TenneT daarom om de vraag omtrent de energietransitie voor Brattle in het Engels op schrift te stellen.

TenneT zegt toe dit te zullen doen.

Nominale stelsel TenneT en RNB's Elektriciteit

TenneT benadrukt dat zij, net als de RNB's, voorstander is van invoering van het nominale stelsel. Maar zij heeft hierbij een iets andere filosofie dan de RNB's. De ACM probeert met de aanpassing van de methode, onder meer het doorrollen en bijschatten, meer naar de toekomst te kijken, en TenneT wil ook zo naar het nominaal stelsel kijken. Bij de EHS-netten vindt de komende reguleringsperiode de afschrijvingsklif plaats. Daarna is EHS volledig afgeschreven. Dat is een mooi moment om te wijzigen. TenneT wijst erop dat de ACM het nominale stelsel beschrijft in termen van de inflatievergoeding naar voren schuiven, maar vindt dat het juist andersom is: bij het reële stelsel wordt de vergoeding voor inflatie naar achteren in de tijd verschoven. Zij vraagt zich af of het nog logisch is om kosten naar achteren te schuiven. TenneT vindt dat waar het gaat om een stabiel tariefniveau dit op TOTEX-niveau bekeken moet worden.

TenneT geeft vervolgens aan dat de operationele kosten aan het einde van de levensduur van activa toenemen door hogere kosten van onderhoud. Ook hebben de netbeheerders een opruimingsverplichting, wat voor hogere kosten aan het einde van de levensduur zorgt. TenneT vormt overigens nu niet een voorziening hiervoor, maar deze kosten zullen er wel zijn. Met het reële stelsel worden ook kosten naar achteren verschoven en dit versterkt het hiervoor genoemde effect. In de situatie van Net op Zee is er daarnaast de onzekerheid dat de netten in de toekomst wellicht niet meer gebruikt gaan worden als er efficiëntere methoden om elektriciteit op te wekken ontwikkeld worden.

- De ACM begrijpt het punt van TenneT over de terminologie over het naar voren schuiven van kosten. De reden dat de ACM het reële stelsel wil handhaven, is dat dit bij elektriciteit bijdraagt aan een stabiel tariefverloop. De ACM begrijpt het punt van TenneT dat men eigenlijk naar het totale niveau van de kosten zou moeten kijken. De ACM vindt dat de conclusie van TenneT over het verschuiven van alle kosten naar het einde van de levensduur echter te snel getrokken wordt. Wat betreft de mogelijkheid dat er efficiëntere methoden komen om elektriciteit te op te wekken, stelt de ACM dat daarover op dit moment geen concrete signalen zijn. Mochten dergelijke signalen er wel zijn, dan moet overwogen worden om de afschrijvingstermijnen aan te passen.

TenneT hoopt dat de ACM haar zorgen over het verschuiven van kosten op totaalniveau naar het einde van de levensduur erkent. Verder vraagt zij zich af of het, als gevolg van de onzekerheid door de energietransitie, nog verstandig is om het reële stelsel aan te houden.

NBNL geeft aan dat de RNB's het voorstel van de ACM niet begrijpen en dat zij zich zorgen maken. Het standpunt van NBNL (zie de slides die bij de KBG van 25 mei 2020 gepresenteerd zijn) is niet helemaal goed in de slides weergegeven. De netbeheerders zien twee grote uitdagingen: grote investeringen en toenemende onzekerheid. De wens om het nominale stelsel te hanteren is niet vanwege de investeringsbehoefte door de energietransitie, maar vanwege de toenemende onzekerheden. De nominale WACC helpt om onzekerheden ten aanzien van de exploitatiekosten weg te nemen. De reële WACC drukt de resultaten en maakt het lastiger om noodzakelijk eigen vermogen aan te trekken. De reële WACC zorgt voor een toenemende financieringsbehoefte bij de netbeheerders. Netbeheerders lenen tegen een nominale rente, en niet tegen een reële WACC. NBNL vindt dat kosten vergoed moeten worden op het moment dat deze worden gemaakt.

- De ACM geeft aan dat het klopt dat een reële WACC de financieringsbehoefte groter maakt in vergelijking met een nominale WACC. Maar zij begrijpt het punt van NBNL niet dat de nominale WACC bijdraagt aan het aanpakken van toenemende onzekerheden en vraagt NBNL welke onzekerheden zij dan bedoelt.

Liander licht toe dat het gaat om het geheel van onzekerheden. Ten eerste het ontstaan van trendbreuken in de kosten. Dit leidt mogelijk tot hogere kosten dan toegestane inkomsten in de komende reguleringsperiode. Daarnaast is de reële WACC historisch laag, schommelingen in kosten moeten dan met het eigen vermogen worden opgevangen. De nominale rente die netbeheerders voor vreemd vermogen moeten betalen, ligt ongeveer op hetzelfde niveau als de reële WACC. Dit betekent dat er niets overblijft om tegenvallers bij de kosten op te vangen. Bij de reële WACC bestaat het risico dat ook een goed gefinancierde netbeheerder met voldoende eigen vermogen tegen de grenzen van de ratio's aanloopt waaraan moet worden voldaan. Liander vindt dit vreemd en vraagt de ACM hoe zij hier tegenaan kijkt.

- De ACM bevestigt ten eerste dat de WACC inderdaad op een historisch laag niveau ligt, maar dat dit niet nieuw is. Het is al heel lang zo dat de rente daalt en de WACC telkens lager is dan in de vorige reguleringsperiode, zelfs in een document van de ACM uit het jaar 2000 wordt dit al gezegd. Het is vervelend voor de netbeheerders dat de vergoeding hierdoor daalt, maar de ACM baseert de parameters van de WACC op de financiële markten. De gedachte daarachter is dat de netbeheerders vergoed krijgen wat de markt nu vergoedt. Daarbij wordt er middels het trapjesmodel wel rekening gehouden met leningen die in het verleden zijn aangegaan. Ten tweede benadrukt de ACM dat zij de inflatie in de GAW activeert en dat zolang deze inflatie deel uitmaakt van de GAW, de netbeheerders hierover de WACC ontvangen, wat betekent dat zij in staat zijn om dit te financieren. Als er veel vermogen nodig is, dan moeten netbeheerders ook hun eigen vermogen uitbreiden. Ten derde reageert de ACM op het punt van NBNL en Liander over de onzekerheden. Zij stelt dat het inherent aan het systeem is dat de mee- of tegenvallers door netbeheerders uit het eigen vermogen betaald worden. Wel is de vraag of het systematisch risico in de WACC wijzigt als gevolg van toenemende onzekerheden, zoals door de energietransitie. Hier doet Brattle onderzoek naar en de resultaten daarvan zullen eind november besproken worden. Tot slot reageert de ACM op de opmerking van Liander dat het om het geheel van onzekerheden gaat. De ACM wil eerst per onderwerp goed bekijken wat daar de beste keuze is. Daarna gaat de ACM alles samenvoegen en het geheel bekijken. Maar nu zijn wij in de fase om onderwerpen apart te bekijken. De ACM heeft beargumenteerd waarom zij voor TenneT en de RNB's Elektriciteit het reële stelsel wil handhaven, en hoopt dat de RNB's op deze argumenten ingaan.

Liander geeft aan de ACM niet te begrijpen. De ACM zegt: dit is nu eenmaal het reële stelsel en wat zich voordoet op het gebied van exploitatie moet worden opgevangen met eigen vermogen. Dit vindt Liander vreemd, want een goed gefinancierde netbeheerder kan met een lage reële WACC in een verlies situatie komen. Liander vraagt de ACM of zij dit logisch vindt.

- De ACM stelt dat de WACC goed moet zijn, ongeacht de keuze voor een reëel of nominaal stelsel. Dat het eigen vermogen aangesproken wordt bij een eventuele tegenvaller, is ook onafhankelijk van deze keuze. Het gaat erom dat de WACC goed is vastgesteld.

Liander geeft aan het in het algemeen eens te zijn met de ACM, maar stelt dat de netbeheerders nu in een bijzondere situatie zitten. Zij vraagt de ACM of zij kan berekenen wat de effecten zijn van de methode op de exploitatie van de RNB's.

- De ACM vraagt de netbeheerders of zij op basis van de gegevens over hun cashflows aanleiding zien om aan te nemen dat deze problemen zich in de komende reguleringsperiode zullen voordoen. Zij nodigt de netbeheerders uit om aan te tonen waaruit de geschetste problemen ten aanzien van de cashflows en financiële ratio's dan blijken en wat het verband is met de reguleringsmethode.

Liander geeft aan dat hieraan gewerkt kan worden. Tijdens de KBG-bijeenkomst van 25 mei 2020 is de discussie hierover gestart en daarna hebben de netbeheerders tijdens verschillende overleggen de problematiek geschetst. Liander vraagt of de ACM de grootte van het probleem begrijpt en geeft aan dat de ACM via de reguleringsdata gegevens over de netbeheerders heeft en hier dus naar zou kunnen kijken.

- De ACM geeft aan dat de door Liander genoemde discussie tijdens de KBG-bijeenkomst van 25 mei 2020 niet specifiek ging over cashflows en ratio's. Zij is van mening dat de netbeheerders niet van de ACM kunnen verwachten dat zij inzicht heeft in de exacte bedrijfsvoering van de netbeheerders. Het is aan de netbeheerders om met gegevens uit hun bedrijfsvoering een dergelijk inzicht te geven.

Liander nodigt de ACM uit om gezamenlijk met de netbeheerders modelmatig uit te werken hoe een goed gefinancierde netbeheerder door de lage reële WACC in de problemen zou kunnen komen. Daarnaast geeft Liander aan dat haar indruk was dat het geschetste probleem van exploitatie helder was bij de ACM. Nu dat niet zo blijkt te zijn, zullen de netbeheerders en de ACM daaraan verder moeten werken.

- De ACM benadrukt dat zij zich bewust is dat er een probleem kan zijn ten aanzien van de financiering en het aantrekken van eigen vermogen, maar de vraag is in hoeverre dit probleem zich daadwerkelijk gaat voordoen, en of dit opgelost moet worden door de regulering. Bij een grote investeringsopgave is het normaal om extra eigen vermogen aan te trekken. Tijdens de KBG-bijeenkomst van 14 november 2019 heeft de ACM ook al aangegeven dat netbeheerders dit kwantitatief moeten onderbouwen. De ACM herhaalt dat zonder financiële onderbouwing de ernst die de netbeheerders nu schetsen niet duidelijk kan worden. Zij oppert om daar wellicht buiten de KBG-bijeenkomst nog over verder te praten. De ACM geeft aan dat het punt hoog over duidelijk was. Er is door de netbeheerders een lijst gestuurd met ontwikkelingen, waarvan zij van mening zijn dat een aanpassing van de methode gewenst is. Een aantal van die ontwikkelingen onderkent de ACM en deze hebben al geleid tot voorstellen voor wijzigingen van de methode. Bij de overige ontwikkelingen is de ACM niet overtuigd dat er in het kader van de regulering een probleem is. Bovendien staan deze punten los van de vraag of wij voldoende argumenten hebben om over te gaan van een reële naar een nominale WACC. Dat is de vraag die nu voorligt aan de KBG-leden.

Stedin geeft aan dat er een groot project over de financiële ratio's is gestart onder leiding van PWC. De informatie over de ratio's is daar op geaggregeerd niveau beschikbaar. Stedin geeft aan dat het probleem uit deze gegevens naar voren komt en dat deze bevindingen nog met de ACM zullen worden gedeeld. Begin november is hiervoor een overleg gepland met de ACM.

TenneT benoemt dat de inflatieschatter in de reële WACC onzeker is. Dit kan een versterkend effect hebben, omdat uiteindelijk de werkelijke inflatie wordt vergoed. Zij vraagt of Brattle naar de schatter van de inflatie kijkt. Ten tweede, door de energietransitie worden onzekerheden in de exploitatie groter, dit kan leiden tot grotere misschattingen. De netbeheerder moet al naar de aandeelhouder voor meer investeringen en daarnaast ook naar de aandeelhouder voor alle andere onzekerheden. Hierdoor bestaat het risico op een verliessituatie voor de netbeheerders. Het verschuiven van de inflatievergoeding naar de toekomst doet een extra beroep op het vreemd vermogen. Ten derde is de reële WACC erg laag en is deze nodig om de nominale rente op de schulden te betalen. Op zich is dit niet erg, maar het wordt wel krap, omdat er weinig 'vlees op de botten' is.

Liander en Enexis sluiten zich bij TenneT aan.

- De ACM probeert het punt van onzekerheden in de exploitatie in de context van de WACC te interpreteren: Als de kostenvoet eigen vermogen laag is, is ook de vergoeding in euro's relatief laag. Daardoor is de buffer die de vergoeding voor het eigen vermogen in euro's geeft voor het opvangen van tegenvallers, beperkt.

E-NL kan zich in het voorstel van de ACM vinden. Het is haar niet duidelijk wat er bij het aanhouden van het reële stelsel mis zou gaan.

VEMW sluit zich bij E-NL aan.

Liander voegt aan de eerdere discussie toe dat de vergoeding op eigen vermogen ook daalt met de daling van de rente. Dit speelt ook een rol.

Stedin reageert op de vraag van E-NL en stelt dat extra kosten kunnen worden opgevangen met eigen vermogen, omdat met een reële WACC van 0,8% er geen vergoeding voor eigen vermogen is om hiervoor aan te wenden.

E-NL vraagt Stedin wat er fout gaat als 1, 2 of 3 jaar geen winst wordt gemaakt.

Stedin geeft aan dat de credit rating wellicht omlaag gaat en dat de netbeheerders daardoor een hogere rente moeten betalen.

E-NL geeft aan dat dit mogelijk is, maar dat zij tot heden daarvan nog niets gezien heeft, en vraagt Stedin of dit nu al een probleem is.

Stedin geeft aan dat er nu nog winst wordt gemaakt, maar dat er bij een lage reële WACC geen ruimte is om financiële tegenvallers op te vangen.

Liander geeft aan dat er geen marges op de operationele kosten worden behaald. Dit betekent, dat alle tegenvallers uit de vergoeding voor het eigen vermogen moeten komen, en dat is onwenselijk. De energietransitie is een grote operatie en het zou te ver gaan om te stellen dat netbeheerders hierdoor verlies mogen leiden.

E-NL vraagt nogmaals wat er in dat geval dan precies fout gaat.

TenneT reageert dat de netbeheerders zich zorgen maken om de hoge investeringen die in de komende jaren nodig zijn. Zij wil op de lange termijn graag veel doen, maar hiervoor is voorfinanciering nodig. Dit kan als er marges zijn. Maar als er geen marges meer zijn dan kunnen door eventuele financiële beperkingen de investeringen worden vertraagd.

E-NL vraagt of TenneT hiervoor scenario's beschikbaar heeft.

TenneT reageert dat zij op dit moment geen scenario's beschikbaar heeft, omdat zij voor nu hoopt op een goede reguleringsmethode.

RENDO geeft aan dat de markt een nominale vergoeding voor vreemd vermogen verwacht. Hetzelfde geldt eigenlijk voor de eigen vermogensverschaffers. Zij constateert dat in de komende reguleringsperiode de eigen vermogensverschaffers het rendement niet zullen krijgen, omdat dit later in de toekomst wordt verstrekt. Daarnaast stelt RENDO dat het aandeel van inflatie in de WACC historisch gezien sterk is toegenomen. Het probleem wordt daardoor ook groter.

- De ACM begrijpt het punt over de inflatie en benoemt dat de nominale WACC via de risicovrije rente en de rente op de obligatie-index voor vreemd vermogen een inflatievergoeding bevat. Deze is impliciet, dus de hoogte daarvan is niet zomaar ergens af te lezen. Het betreft de verwachting ofwel de schatting van beleggers. Bij het gebruik van de nominale WACC wordt deze impliciet door beleggers verwachte inflatie vergoed. De werkelijke inflatie kan hoger of lager zijn dan wat in de nominale WACC begrepen is, en wat de netbeheerders bij het nominale stelsel ontvangen. Het nominale stelsel is dus niet per se beter voor de netbeheerders, omdat in de nominale WACC een risico zit. Bij de reële WACC wordt juist de werkelijke inflatie vergoed, zodat er op dat punt geen risico is.

TenneT geeft aan zich dit te realiseren, maar neemt toch liever het risico dat de werkelijke inflatie af zal wijken van de impliciet in de nominale WACC begrepen inflatie, omdat zij dan beter weet hoeveel geld er de komende jaren binnenkomt.

RENDO sluit zich bij TenneT aan. Ondanks het punt van de ACM heeft RENDO een voorkeur voor het nominale stelsel.

Liander sluit zich bij RENDO en TenneT aan.

6. Rondvraag en afsluiting

De ACM meldt dat tijdens de volgende KBG-bijeenkomst op 26 oktober a.s. de onderwerpen 'Q-Factor', 'Nacalculaties TenneT en RNB's' en 'Methode systeemtaken TenneT' op de agenda staan. Vervolgens sluit zij om 15.35 uur de vergadering.

Reacties op Hoofdpuntenverslag Klankbordgroepbijeenkomst methodebesluiten 2022 d.d. 12 oktober 2020 via Webex

Omdat vanwege de Corona-crisis alle KBG-bijeenkomsten voorlopig via Webex zullen plaatsvinden, neemt de ACM eventuele toevoegingen aan het verslag tijdelijk op bij de reacties. Zodra het weer mogelijk is de KBG-bijeenkomsten bij de ACM te houden, vervalt deze mogelijkheid en zal de ACM zoals voorheen gebruikelijk eventuele toevoegingen die niet zien op de correcte weergave van de bijeenkomst apart toevoegen aan het dossier.

Enexis

Pagina 2, 3^e alinea, de passage: De ACM licht toe hoe zij om wil gaan met de afschrijvingsklif. NBNL geeft aan dat in de presentatie staat dat de regionale netbeheerders een volledige vergoeding hebben ontvangen voor de efficiënte kosten die samenhangen met de activa die deel uitmaken van de start-GAW. De regionale netbeheerders zijn het hier niet mee eens en geven aan dat er geen sprake is van een volledige vergoeding. Volgens de netbeheerders is er sprake van een structurele onderdekking die wordt veroorzaakt door de vergoeding van de start-GAW per ultimo boekjaar. Bij een correctie van de begin- of eindinkomsten wordt deze onderdekking groter. NBNL geeft aan dat iedereen de afschrijvingsklif kent en dat hier ook sprake is van een correctie voor jaarlagen.

Aanpassen

*'De ACM licht toe hoe zij om wil gaan met de afschrijvingsklif. NBNL geeft aan dat in de presentatie staat dat de regionale netbeheerders een volledige vergoeding hebben ontvangen voor de efficiënte kosten die samenhangen met de activa die deel uitmaken van de start-GAW. De regionale netbeheerders zijn het hier niet mee eens en geven aan dat er geen sprake is van een volledige vergoeding. Volgens de netbeheerders is er sprake van een structurele onderdekking die wordt veroorzaakt door de vergoeding van de start-GAW per ultimo boekjaar. Bij een correctie van de begin- of eindinkomsten wordt deze onderdekking groter. NBNL geeft aan dat **iedereen de iedere investering een afschrijvingsklif kent en dat hier ook geen sprake is van een correctie voor aan de hand van jaarlagen**'.*

Pagina 6, 4^e alinea, de zin: NBNL geeft aan dat de regionale netbeheerders zich afvragen of de ontwikkeling vanaf 2004 representatief is voor de energietransitie.

Aanvullen

*'NBNL geeft aan dat de regionale netbeheerders **vinden dat de meetjaren en weging representatief moeten zijn voor de ontwikkelingen waar we nu voor staan. Zij vragen zich afvragen** of de ontwikkeling vanaf 2004 representatief is voor de energietransitie.'*

Pagina 6, 5^e alinea, de passage: RENDO geeft aan dat de ACM nu vanuit de methode een eindschatting krijgt voor de PV. De vraag vanuit de regionale netbeheerders is of die eindschatting getoetst kan worden op basis van de investeringsbedragen die in het investeringsplan zijn opgenomen.

Aanpassen en aanvullen

*'RENDO geeft aan dat de ACM nu vanuit de methode een eindschatting **krijgt maakt** voor de **PV kosten in 2026**. De vraag vanuit de regionale netbeheerders is of die eindschatting **met doorrollen en bijschatten** getoetst kan worden op basis van de investeringsbedragen die in het investeringsplan zijn opgenomen.'*

Pagina 6, 6^e alinea, de passage: RENDO geeft aan dat op basis van de huidige methode de eindinkomsten worden ingeschat en op basis hiervan de jaarlijkse investeringsbedragen. Zij vraagt om deze jaarlijkse investeringen te vergelijken met de investeringsplannen.

Aanvullen

*'RENDO geeft aan dat op basis van de huidige methode de eindinkomsten worden ingeschat en op basis hiervan **impliciet ook** de jaarlijkse investeringsbedragen. Zij vraagt om deze jaarlijkse investeringen te vergelijken met de investeringsplannen'.*

Pagina 8, onder laatste alinea, na de passage: Liander geeft aan dat bij de nacalculatie een gedeelte gecorrigeerd wordt voor hetgeen reeds vergoed door de reguliere toename van afgenomen capaciteit. Liander geeft aan dat de ACM goed moet kijken of hiermee iets wordt gecorrigeerd waardoor de nacalculatie anders moet. Liander geeft aan nog niet te zien hoe dit in praktijk gaat.

Aanvullen

'De ACM geeft aan dat het verband tussen PV en de afschrijvingsklif in de expertmeeting van 13 oktober nader zal worden besproken'.

Pagina 9, 3^e alinea, de passage: TenneT merkt op dat zij bereid is om ieder jaar in augustus een schatting geven van wat de tarieven gaan zijn. Een dergelijke schatting maakt zij toch al, het is geen punt om dat ook met de regionale netbeheerders te delen.

Aanpassen

'TenneT merkt op dat zij bereid is om ieder jaar in augustus een schatting te geven van wat de tarieven gaan zijn. Een dergelijke schatting maakt zij toch al, het is geen punt om dat ook met de regionale netbeheerders te delen'.

Pagina 9, 8^e alinea, de passage: Enexis geeft aan een voorkeur voor optie drie te hebben, omdat onder deze derde optie is het verschil tussen kosten en opbrengsten het kleinst is. Enexis geeft ook aan dat een combinatie van optie twee en drie mogelijk een alternatief is.

Aanpassen

*'Enexis geeft aan een voorkeur voor optie drie te hebben, omdat onder deze derde optie **is** het verschil tussen kosten en opbrengsten het kleinst is. Enexis geeft ook aan dat een combinatie van optie twee en drie mogelijk een alternatief is'.*

Pagina 10, 9^e alinea, de passage: Enexis doet het verzoek of Brattle de relatie tussen de energietransitie en de gearing van de netbeheerders in het onderzoek wil betrekken. Dit verzoek geldt met name voor de RNB's. De gearing zal volgens Enexis stijgen, waardoor de ratio funds from operations (FFO) / net debt zal dalen. Dit kan gevolgen hebben voor de credit rating van de netbeheerders.

Aanvullen

*'Enexis doet het verzoek of Brattle de relatie tussen de energietransitie en de gearing van de netbeheerders in het onderzoek wil betrekken. Dit verzoek geldt met name voor de RNB's, **omdat de gearing van de RNB's gedicteerd wordt door de ratio FFO/schuld. Door de grote investeringsopgave als gevolg van de energietransitie zal de noemer van deze ratio namelijk stijgen en gelijktijdig zal de teller dalen als gevolg van de voorziene verlaging van de WACC. Indien de WACC inderdaad erg laag wordt, kan alleen aan de eisen voor de A-rating worden voldaan door de investeringen i.v.m. de energietransitie vooral te financieren met eigen vermogen. Een gearing van 35% (= 65% eigen vermogen) zal voor Enexis dichter in de buurt van de waarheid komen dan de 45% waarmee in het Ontwerpmethodebesluit van GTS wordt gerekend. Enexis wil graag weten hoe Brattle hierover denkt. [= letterlijk voorgelezen tekst] De gearing zal volgens Enexis stijgen, waardoor de ratio funds from operations (FFO) / net debt zal dalen. Dit kan gevolgen hebben voor de credit rating van de netbeheerders'.***

Pagina 12, 3^e alinea, de passage: TenneT hoopt dat de ACM haar zorgen over het verschuiven van kosten op totaalniveau naar het einde van de levensduur erkent. Verder vraagt zij zich af of het, als gevolg van de onzekerheid door de energietransitie, nog verstandig is om het reële stelsel aan te houden.

Aanvullen

*'TenneT hoopt dat de ACM haar zorgen over het verschuiven van kosten op totaalniveau naar het einde van de levensduur erkent. Verder vraagt zij zich af of het, als gevolg van de onzekerheid door de energietransitie, nog verstandig is om het reële stelsel aan te houden. **I.v.m. de lage WACC is het nu het juiste moment om over te stappen op het nominale stelsel**'.*

Pagina 12, 4^e alinea, de passage: NBNL geeft aan dat de RNB's het voorstel van de ACM niet begrijpen en dat zij zich zorgen maken.

Het standpunt van NBNL (zie de slides die bij de KBG van 25 mei 2020 gepresenteerd zijn) is niet helemaal goed in de slides weergegeven. De netbeheerders zien twee grote uitdagingen: grote investeringen en toenemende onzekerheid. De wens om het nominale stelsel te hanteren is niet vanwege de investeringsbehoefte door de energietransitie, maar vanwege de toenemende onzekerheden. De nominale WACC helpt om onzekerheden ten aanzien van de exploitatiekosten weg te nemen.

Aanpassen

'NBNL geeft aan dat de RNB's het voorstel van de ACM niet begrijpen en dat zij zich zorgen maken. Het standpunt van NBNL (zie de slides die bij de KBG van 25 mei 2020 gepresenteerd zijn) is niet helemaal goed in de slides weergegeven. De netbeheerders zien twee grote uitdagingen: grote investeringen en toenemende onzekerheid. De wens om het nominale stelsel te hanteren is niet vanwege de investeringsbehoefte door de energietransitie, maar vanwege de toenemende onzekerheden. De nominale WACC helpt om onzekerheden ten aanzien van de exploitatiekosten ~~weg te nemen op te vangen~~'.

Pagina 13, 1^e alinea, de passage: Liander licht toe dat het gaat om het geheel van onzekerheden. Ten eerste het ontstaan van trendbreuken in de kosten. Dit leidt mogelijk tot hogere kosten dan toegestane inkomsten in de komende reguleringsperiode.

Aanvullen

*'Liander licht toe dat het gaat om het geheel van onzekerheden. Ten eerste het ontstaan van trendbreuken in de kosten **en het na-ijlen van vergoedingen**. Dit leidt mogelijk tot hogere kosten dan toegestane inkomsten in de komende reguleringsperiode'.*

Pagina 13, 2^e alinea, de passage: Liander geeft aan de ACM niet te begrijpen. De ACM zegt: dit is nu eenmaal het reële stelsel en wat zich voordoet op het gebied van exploitatie moet worden opgevangen met eigen vermogen. Dit vindt Liander vreemd, want een goed gefinancierde netbeheerder kan met een lage reële WACC in een verliessituatie komen. Liander vraagt de ACM of zij dit logisch vindt.

Aanvullen

*'Liander geeft aan de ACM niet te begrijpen. De ACM zegt: dit is nu eenmaal het reële stelsel en wat zich voordoet op het gebied van exploitatie moet worden opgevangen met eigen vermogen. Dit vindt Liander vreemd, want een goed gefinancierde netbeheerder kan met een lage reële WACC in een verliessituatie komen **en zal de ratio FFO/net debt niet meer haalbaar zijn**. Liander vraagt de ACM of zij dit logisch vindt'.*

Pagina 13, 3^e alinea, de passage: Liander geeft aan het in het algemeen eens te zijn met de ACM, maar stelt dat de netbeheerders nu in een bijzondere situatie zitten. Zij vraagt de ACM of zij kan berekenen wat de effecten zijn van de methode op de exploitatie van de RNB's.

Aanvullen

*'Liander geeft aan het in het algemeen eens te zijn met de ACM, maar stelt dat de netbeheerders nu in een bijzondere situatie zitten. Zij vraagt de ACM of zij kan berekenen wat de effecten zijn van de methode op de exploitatie van de RNB's. **De vermogensvergoeding is nog maar een paar procent van de totale omzet en het is lastig om in een verliessituatie extra geld aan aandeelhouders te vragen**'.*

Pagina 15, onder laatste alinea, na de passage: TenneT reageert dat zij op dit moment geen scenario's beschikbaar heeft, omdat zij voor nu hoopt op een goede reguleringsmethode.

Aanvullen

*'**Liander voegt toe dat moet worden voorkomen dat de energietransitie wordt belemmerd door financiële constraints**'.*

Pagina 16, 1^e alinea, de passage: RENDO geeft aan dat de markt een nominale vergoeding voor vreemd vermogen verwacht. Hetzelfde geldt eigenlijk voor de eigen vermogensverschaffers. Zij constateert dat in de komende reguleringsperiode de eigen vermogensverschaffers het rendement niet zullen krijgen, omdat dit later in de toekomst wordt verstrekt. Daarnaast stelt RENDO dat het aandeel van inflatie in de WACC historisch gezien sterk is toegenomen. Het probleem wordt daardoor ook groter.

Aanvullen

*'RENDO geeft aan dat de markt een nominale vergoeding voor vreemd vermogen verwacht. Hetzelfde geldt eigenlijk voor de eigen vermogensverschaffers. Zij constateert dat in de komende reguleringsperiode de eigen vermogensverschaffers het rendement niet zullen krijgen, omdat dit later in de toekomst wordt verstrekt. Daarnaast stelt RENDO dat het aandeel van inflatie in de WACC historisch gezien sterk is toegenomen. **Dit aandeel was 25% en nu is 2/3 deel van de WACC inflatie die moet worden voorgefinancierd. Het probleem wordt daardoor ook groter**'.*